

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

СИА ИЙТИННЭРЭР

ДЬОКУУСКАЙ. Алтыныы 16 күнүтэр, Ил Түмэн бэрэссэдээтэлэ Виталий Басыгысов, 2009 с алтыныы ый 14-15 күннэригэр буолан аастыт, уон иккэс (уочараттаах) республикатаары парламент пленарнай мунньаҕын түмүгүн иһитиннэрэр пресс-конференцияны ыытта. Иккэ күн устатыгар, норуот талбыт депутатаара, 69 боспуруоһу, ол иһигэр 34 республикатаары сокуон бырайыаҕын, Ил Түмэн уураах ылыммыт 32 боспуруоһун көрдүлэр. 2009, 2010 уонна 2011 сыллардаах государственнай бюджетка уларытыллары кыллэрини туһунан сокуон барыла ытылынна. Административнай быраабы кэбинн туһунан Саха Республикатын Кодекса ытылынна. Класснай чыынар итэриллиилэрин уонна онгуларыгар хаалгыларын бэрээдэгин туһунан сокуон барыта ытылынна. Социальной эйгэр, 2010 сылга пенсияга социальной эбиллэти олохтуур сыалтан пенсионер тиһинэн олоруутун алын кээмэйин бигэртэтилэр. Маны тэнэ, "Орлоох граждандарга орыйдаары пособиета" сокуонна уларыттылар киирдилэр. Бэрэссэдээтэл Виталий Басыгысов, 2009 с түмүктэннэр диэри уонна 2010 сылга, парламент сокуону өгөрөр үлэтин быһаанын билиһиннэрдэ. Маны тэнэ, сэттинни уонна ахсыныы ыйдарга, 2010 с республикатаары государственнай бюджет көрүдлэригэр уонна ытылларыгар, Ил Түмэн уочараттаах пленарнай мунньага ытылларын иһитиннэрдэ.

ДЬОКУУСКОЙ. Алтынныг 15 күнүтөр, республикатаады Мингтранс коллегиятын учараттаах мунһаар, транспортнай комплексо бу сыл 9 ыйдаах үлэтин түмүтү көрүлүүнэ уосна хаалбыт кээгэ үлэ тустаах хайысхата быһаарыллына. Тоғус ыйдаах үлэ түмүгүнэн, грузопассажирскай тизийи кээмэйэ үрдээбит, манһ тэнэ таһаарс эргиярин сорох көрдөрүүтэ аччаабыт. Ыйыллыбыт кэм иһигэр, транспорт араас көрүгүнэн уосайа 26,5 тонна (108,5 %) таһаарс тизиллибит. 2009 с 9 ый түмүгүнэн, республика бюджеттыттан транспортнай эйгэни үбүлээһинтэ уосайа.

879,3 мөд. солк (былаантан 95,3 %), федеральный бюджеттан - 7 883,6 млрд солк (сыйлаары лимиттэн 91,7 %) суума көрүллүбүт. Токус ый түмүгүнэн, транспорт уюна сибаас тэригэлэрин барына 865,2 мөд. солк тэнгиспит. Коллегия муншаар, сый түмүктэниэр дээр хаалыт көмүр, үлэ тустаах хайысхата быһаарылдына.

ДЬОКУУСКАЙ. 2009 сэл алтынны 15 жүнүтэр, Ил Түмэн уон иккис пленарнай мууһаар, Нерюугри оройуонун Иенгра нэһилиэгэр уонна Эдьигээн улууһун Ленскэй нэһилиэгэр "национальнай" статус интэриинна. Иенгра уонна Ленскэй нэһилиэгэр Российскай Федерация аҕыах ахсааннаах төрүт норуоттара олуксуйан олорор сирдэрин уонна үтэс сиринэн дьаһанан олорор дьарыктарын испиһэгэр, аҕыах ахсааннаах хотуту төрүт норуоттар түөлбөлөөн олорор сирдэригэр киирсэллэр.

ДЬОКУУСКОЙ. Алтынныг 15-16 күнээрйгэр, ЛОРП ААО флота Арктика кыстыгыннан навигацийын түмүктээн, кыстыкка турар пуунугар - Жатай бөһүөлэгэр калда Арктикаттан бүтэйлигнэн "Капитан Бородин" ледокол, Керчь муора буксира, "Святитель Иннокентий" тейлоход уонна үс танкер табыстылар. Арктической уонна хотугу улуустарга сайаапкаламмыт таһарас барыта тизэрдилинна. Ол эрэн, ааспыт сыллааһар, Өлүөнү өрүһүнүн уонна салтыы Хоту дикси таһарас 12 % арылх тизийилинэ. Өлүөнү өрүс үөһэннн салаастылар, ЛОРП ААО 62 флота өссө да улааппы сыдыар.

Педиатрия 85 сила

ОҖО СУЛУУСПАТЫН УТУМНАРА

Дьон-сэргэ кыһалжатын өйдөөн, өйөөн, үтүө санаанан салайттаран кыһаллан, кыяхтарын, сатабылларын ууран үлэлээбит дьон билигин бочуоттаах сыныалыкта олоробут. Урут Советскай кэм сааһа дьынтээхтик буспут-хашпыт, үлэни эрэ оро туһут, үлүмнэһэн туран үлэлээбит бэйбүт кэммитигэр кыл-кыра пенсия сыһыын аһатан оҕону, сиэннэри көрөбүт.

Мин 14 саястаахтар тулайах буолан, килхоэна ныйрой
 юрөөччүтүн, биз уаһан кымыстаан, ыанньыксытаан үлэһит
 аатырбытым. Онтон 60-нус сылтан харах трахома ыарыы-
 тын эмтээн, дезинфектордаан пробыуоннаары балыһаҥа 42
 сыл үлэлэттим. Оччолорго Казаннаары медицинаксий инсти-
 тут педиатрической факультетын бүтэрээт Чурапчыга ана-
 нан кэлбитим. Манна иэргэһин С.М., А.М.Басловыстар идэлэ-
 эх педиатр-быраастар оро доруобуйатын адыас атын хайы-
 ханан эмтэһини саалаабылгара.

Аан манлай оёр бургашынан В.Ф.Альшкена оройуон үрдүнөн сөрлөх үлэхэйдэ Ойу бырааһа научнай төрүккэ олорууну көрүүнү, аһатынны, халандаарынай былааны интэрн ФАП-тарга, тыһа, нэһиллэһэргэ тартатан куустээх үлэни быһара. Оччолорго кыһабынай бырааһынан бочум ойдох-саһаалаах, дуоспуруннаах, тэрээһиннээх Иван Иванович Мохначевскай үлэлэһэ. Үүт куукунатыгар 27 сыл уопшускага да суох үлэхэйдэгээхтэ. Ойууну роддомтан сараллаан 1 сааһыгар дылы барыстын хабын эһи аһылык оһорорбут. Үүтү, кефери саас, күһүн асэрбинкалаан босхо эһи аһыһыһынан хааччыларбыт. Үлэлэһэр дыһэбит эргэ, тымныы, кырыһа эһа Оччолорго Анатолий Михайлович Басловик салайааччылаах 1962-1964 сс "Кыһыл кэрээтэ" общество хайыһаһынан оройуонга сэрстэһэ күрүсүн аһан үлэ

лэппитэра. Бу курска үөрөннн үлэ чааһын кэнииттэн хирургия, терапия, педиатрия отделениеларытар, эор, офтальмолог, дерматолог кабинеттарын сностэрэлэринн тарһан үлэлиирит.

1983-1987 он. республикад ордоор доруубуйагын туруутун көрдөрүүтэ үчүтэйинин, ордоор алуутэ суогунаан тосту тулсубута. Ол ичин очоллорого ССРС Доруубуйа харыстабылдын министр Е.М.Чазов байыластаах комиссийа илэ бэйлэтинин илэин көрөн-исгэн хайраан барыгта. Маһынан отгуллар алохтоох олус да эргэ мас дигэлэргэ дынэг-чахчы үтүе суобаастаахтык, калһаанылаахтык билишлэх эмчиттэр үчүтэй түмүктөргө да сипһаллар эбит дин итэргибегэ баар суол. Тустаах хайысханан билианаахтык, утуунаахтык, тулпугу ынаастаахтык, сыалы-соругу толоргого дүхкүүрдүлүк, тулуурдаах педиатр-быраастар М.Д.Аммосова, М.М.Бурнашева, П.П.Тарасова, Диригнэ В.В.Михайлова, Хайлахсыяа Г.П.Максимова, удууска А.Е.Коркина үлэни саларабыгытара. Онгон нуучка кыргычтара 2-3 сый буола-буола төннөн баран иһэллээ.

Билгийн сана үйрэр оро сулуустангийн материалнайн бааза да бээррөөгөө, ситгэ днээхээ сөп. Ону таһынан бэйбиг оролорбуг үрээд бүтэрээт, утуму салган үлэ үөһүтэр кэс-күслээхтик, ситиһилээхтик оро доруобуиатын туһугар сыраһан үлэлэн-хамсыы ололорлол. Педиатрия тэриһилбгтэ 85 сылаах үбүлүбүһүн кылгалаарбын, сулуусга үлэһигтэрэн иттигтик-истэтигк эрддэлибгн! Кырачан оролорбугу-гар доруобуйаны баарабын! Иһиһиһ өттүгэр сана, сырдык, сылаас, сана үйрэр эһиһигтэр усулуобуйалаах, хостордоох амбулатория, оро поликлиника тутууларын көрдөрбүн днэ-бгн санаалаахтын.

М. АЛЕКСАНДРОВА,
74 года, стаж 40 лет ветерана.

01 илүүтгүүнээр

**РФ ЫКСАЛЛААХ БЫҢҢЫ-МАЙГЫ
ИНСПЕКЦИЈАТА СЭРЭТЭР**

Бү 2009 сылы Чурапчы улуусун үрдүнэн 4 киһи уута түһэн өлүүгү тараста. Чурапчы нэһилиэгэр 3 киһи, Чакыр нэһилиэгэр 1 киһи, Былларын 1 киһи уута түһэн өлүү тахсы-
бата.

Республика үрдүнэн бийыл 37 киһи ууга түһэн элбэ. Былырын 2008 сылга 107 киһи ууга түһэн элбүт. Орто кээмэйин киһи ууга түһэн элүүтэ 100 тыһыынча нөһүөлүннээх бу сайын 3,5 киһинэх тэтиэхтэр, былырын 11 киһинэх тэтиэхтэр этэ. 2008 сыл сайыннар кыра кээмэйдэх судуолар төсөн-төсөрдөрүнэн 35 киһи ууттан быһааммыт, бу сылга төсөн киһи быһааммыт. Бу сайын 547 ууга кыра кээмэйдэх мотурдор хайаайыктара, көрүүтэ-истиитэ суох ытталара булуһан, 11,8 ст. административнай эппизекэ тардыллыбыттар. Дьону таһар быраабыталарын кэһиниһин 342 киһи 11.10 ст. административнай эппизекэ тардыллыбыттар.

Бу сэл сайышыгар кылабынай управление Ыскаллаах быһыы министрствотын усулуобуйатыгар олорурган от ыйын 10 күнүттэн атырдыах ыйын 31 күнүтэр диэри билиги республикабытыгар "Пляж-2009" диэн кэтир-профилактикалыыр операция ыытыллыбыта. Бу операция кэтир 35 уу батыһаа тахсыбат, 35 киһи ууга түһэн өлбүт. Кыра кэмтээх моттордирга 36% түгүл ууга сылдьыы быраабытала

рын кэһири тахсыбыт, 15 % уута устуу быраабылалара кэһири-
либит.

Чурагчиг улууһун үрдүнэн 2009 сылга 5 киһи кыра кээ-мэйдээх мотуорунан сылдыһы быраабылаларын кэһин (пи- административнай эппиэхэ тардылыннылар. Улуус үрдүнэн 18 эр киһи ууга сылдыар мотуордарын, лордларын регистрациялатта. Бу сылга Чурагчигтаагы инспекторскай участкака кэлэн регистрацианы барырт булгуччулаах. Рейд кэмтэр регистрация барыах дьон административнай эппиэхэ мээтээ тардыһарыгын сэрэтэбит.

Бишгийн күүлэргэ, үрэхтэргэ, өрүсгэ нэврин бобуларын, сэрэхтээх сэдхалларын туһунан улуус дьаһалтата, тэрилтэ салайааччылара, оёр тэрилтэ нэврин салайааччылара сэрэтэр, өйдөтөр үлэни ыһааххаахтар, уурнах ыһааххаахтар. Улуус дьаһалтата, нэһилиэк бөһүлүүстара хас күүл, үрөх переправаларыгар (мууһунан туоруур сардэргэ) анал бөлөдлэри туруорууаххаахтар. Ууга тахсар бөһүлүүстара "01" төлөсүтүгэ билдээххэаххаахтар.

Ю. НИКОЛАЕВ,
РФ Үлкэллэх бөлгөн-майгы кырк
көмөйдөх суднолар инспекциятын
Чурунчы-тааны үкүстатын инспектора

ПОДПИСЧИК КУНЭ

Улуустаның почтамт, "Санта олох" редакцията, кини библиотекта, культуру уонна уорук управлениета, улусу уонна Чурапчы сэлэниини этин даһаатталара "Бүтүн Россиятаагы подписка декадатын" чэрчитинэн алтынны 23 күнүтөр "Айыллан" Сыйыахыа киирингэр күтүс 11 чаастан "Подписка күнэ" таһоһунан ыһадалар.

Бар дюммугун кэлэн ырыялаах - тойуктаах эрдэтэ истин, таптыыр, сөбүлүүр хаһыаттаргытыгар, сүрунаалтаргытыгар 2010 жыл бастагы анарыгар суруйтарыаг, чөгөтүлсөз кэбэи мүлчү тутуман дээн ыгырабыт.

"Подписчик күзү" тэрээнин программата кизге. Манча "Ретро" диген урукку изм сурунаалдарын быыстатмаларга кылты ахкытын сөп, огу таңуунаан почтовой мааркалар уюна откырылдар быыстаткаларга кылтан эмиз биринке тиксизокоти сөп.

Бэрт үчүтэй, муудунай сурунаалдар, кинигэлэр уонтуу хаһыаттар атыылары тариллэн быһылына, спринт-лотере оонньуу уонна чыгачтыллык суругуу барыа. Үс араас хаһыатка, сурунаалга сурултардаххытына эмиз чыгачтыгы бырыһыан көрүлүө.

Программа сүүрү тэрээнийнэн подвискада араас номинан сурутууну онорбуг аарачгыларбыгын наараалдыахынг, туустарыахынг Огу таһынан "Сага олох" хаймаага 2009 агарыгар суруйтаран редакцияда квисанцияларын ылыт "Минский" мотевисл лотереяга бар дыон ортотугар, анад коми туулаа

Тэрийтэр комиссия

В.Д. Ефремовка нағараада туттараллар.

Удустасы уорук
управления,
ГПБашарин даялган
Сылан орто оқулатын коллектив.

заслуживають, направляють їх в органи местного самоуправления района (улицы) для принятия решения о переводе либо об отказе в переводе.

Хаймат бэчээкээ бариллалт графика: 16 ч 00 м. Бэчээкээ бариллинээ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоуука 19.10.2009 с. офсетка бэчээтгэннээ.
Ааларьма: 678670, Чуулалт сал., Карл Маркс уул., 26 "а" Индэкс: 54907. Хаймат издэлээ үстэ; оптуорунуука, цэллэргэ үүннэ субуотата тахал.